

עין משפט
גד מצוה

לה:

אם אינו ענין להבאה שיש בה שוה פרוטה. וא"ת והא אינטריך להכי דמהכל נפקא לן חובל בחצרו לתשלומין כריש החובל (ב"ק פג: ושם) וי"ל דהך סוגיא כאידך תנאי דהתם דמפקי החובל בחצרו לתשלומין מקרא אחרינא: **דלמא** בשבת כתיב דבבהמה גופה ב'. וא"ת א"כ היקשא למה לי וי"ל דאתא לצין דרך ירידה לדרך עלייה דלא שיך לפלוגי גבי שבת: **אלא** לאו בחול. וא"ת בחול נמי מצינן למימר דבהדי דמחייא

לבהמה הרג את האדם ולא אתרו ביה משום אדם למימר דאתרו ביה משום בהמה ולא אתרו צו משום שבת וי"ל דמ"מ ילפינן שפיר דמה מכה בהמה לא חלקת בין שוגג בהכאתה למוזיד בהכאתה אף אדם לא תחלוך צו בין מוזיד בהכאתו לשוגג בהכאתו א"ר הווא"ל ומוכה אדם איירי באתרו ביה מכה בהמה נמי איירי בכל ענין דאתרו ביה ולהכי לא מצי איירי בשבת ולא בהרג אדם עמה: **בתניתין במאן** מוקי לה. תימנה תיקשי ליה לרב פפא גופיה דאיהו סבר לעיל (דף ג:) כרבה דאמר היתה פרה גנובה לו כו' ועוד קשה דלישי פעולא דמאי דפירש בקנו' דאי סבר כריש לקיש דחייבי מלקיות שוגגין פטורין כ"ש דפליג אדעולא זה אינו נראה דלמא בזמנן אחר סבר כריש לקיש אצל בזמנא דבההוא מילתא גופיה משלם ממון ומיפטר ממלקות מג"ש דתחת תחת ת) וגראה דרב פפא אפי' סבר כר"ל מצי לשנויי כדעולא דכפרישית אצל לאביי פריך שפיר דלית ליה דעולא דהא מוקי לעיל תחת לדראא אחרינא ולהכי קשיא ליה אי ס"ל כר"ל מתני' כמאן מוקי

לה: **אי בר' נחוניא קשיא** אחותו. לא מצי למימר קשיא ממורת ואחותו דע"כ כר"מ ס"ל מדנקט יום הכפורים כשבת וה"ל למימר יו"ט כשבת וכ"ש יום הכפורים אלא ודאי ס"ל או כר"מ דאמר לוקה ומשלם או כר' יצחק דאמר אין מלקות בחייבי כריתות הלכך לא נקט יו"ט דמנייה לא הוה שמעינן יוה"כ שאין צו מלקות וכיון דלא הוי כרבנן לא מוקמי ליה כרבי יצחק אלא כר"מ ולא תיקשי ממורת: **אי ברבי יצחק קשיא במזורת**. לא הוצרך לומר אי כרבנן דלדידהו קשיא ממורת ואחותו ולא מצי למימר נמי דמתני' כרבי עקיבא דסבר עדים וזממין קנסא ואית ליה לוקה ומשלם ולית ליה מת ומשלם דלרבי עקיבא מצינן למימר דלא גמר עדים וזממין ממוזיא ש"ר אע"ג דהוי קנסא מקנסא כדפרי' לעיל (דף ג:) ד"ה דאין) ואית ליה שפיר כרבנן דלוקה ואינו משלם: **באן תנא דפליג עליה דרבי נחוניא א ר' מאיר אי רבי יצחק**. תימנה דלריש לקיש כהדיא פליג ר"מ ארבי נחוניא דהא מוקים מתני' כר"מ וקתני דיש קנס בחייבי כריתות וי"ל דידע שפיר דר"מ פליג עליה אלא דק"ל דרבנן לא מצינן למימר דפליגי עליה אצל לר' יוחנן אחי שפיר: **לא קנס וא פיתוי**. אית דגרס ולא אונס משום דפיתוי נמי קנס הוא ואומר ר"י דגרסי' ליה דשיך למיקרי לאונס קנס טפי מלפיתוי משום דאונס שותה בעגילו (לקמן דף ג:).

הממאנת אין לה לא קנס. פירש בקונט' לפי שהיא בחזקת צעולה וקשה לר"י דא"כ היכי דייק לקמן הא קטנה צעלמא אית לה דלמא ה"ק הממאנת אין לה קנס אס בל עליה כשהיא נערה הא נערה צעלמא אית לה ומיהו אין להקשות אמאי נקט ממאנת ה"ל למינקט כל אשה שניסת ונתגרשה דהא איכא למ"ד לקמן (דף ג:) דאפי' אס נתארכסה ונתגרשה אין לה קנס וגראה לר"י דה"פ אין לה לא קנס ולא פיתוי אס אנסה צעלה או פיתה אותה כשהיתה תחתיו קודם מיואן אע"ג דכשמיאנה איגלאי מילתא שלא היתה אשתו והשתא דייק שפיר לקמן הא קטנה צעלמא אית לה אצל קשה לר"י מהא דקאמר בסמוך וכ"ת כולה ר"מ היא ובממאנת סבר לה כרבי אינה יהודה והשתא כיון דאיירי שבא עליה צעלה כשהיא נערה שז אינה יכולה למאן דמודה רבי יהודה כשצעל כדאמר בפרק בא סימן (נה נב. ושם) ומירך ר"י דמייירי כשפירש בהדיא שאינו צועל לשם קידושין ועוד דפיתוי ואונס לאו לשם קידושין הוא דבההיא לא מודה רבי יהודה:

ולא פיתוי. קשה לרשב"א אמאי נקט פיתוי למאי דמוקי לה בסמוך נעברה הא כל נערה מפותה אין לה קנס דמחלה אפי' נערה

אלו נערות פרק שלישי כתובות

סוף סוף. האי לא תחלוך צו לחייבו ממון טעמא משום דאין צו כדי תשלומין ולא משום היקשא אצל היכא דיש בה שוה פרוטה אימא תחלוך: **לא לריבא**. להכי איתקש: **דבהדי דמחייא קרע שיראין וכו'**. כלומר ואשמעינן דלוקה משום חבלה ופטור מתשלומי

קריעה לא שנא התרו צו ולא שנא לא התרו דלא לקי פטור מתשלומין מהיקשא דלא תחלוך: **ממאי דבחול כסיב**. דפשיטא ליה דמכה בהמה בין שוגג בין מוזד חייב לשלם: **דלמא בשבת כסיב**. ועל כרחך אשוגג כתיב קרא דאי בזמזד הו"ל מתחייב בזנפשו ופטור מן התשלומין: **איכא לאיפלוגי**. בין שוגג למוזד: **לא ס"ה**. דבשבת כתיב ובשוגג: **ואי בשבת מכה בהמה ישלמנה**. בתמיה: **אלא לאו בחול**. דליכא לפלוגי ואיתקש לה מכה אדם שלא תחלוך צו ואפי' אינו חייב מיתה: **לרבה דאמר**. לרבי מאיר חדוש הוא כו': **מתניסין כמאן מוקים**. לשנוי רומאי) דרמין עלה דאלו הן הלוקין וקיימא לן דאין לוקה ומשלם: **אי כר' מאיר**. דאמר לוקה ומשלם וכדשנינהו ריש לקיש): **קשיא צחו**. דצשלמא לריש לקיש דלוקמהו) לההיא דגנב וטבח בשבת צטובח על ידי עזמו לא משלם לא קשיא דמת ומשלם לית ליה לר' מאיר אפי' בקנס אלא לרבה קשיא צחו דקנס הוא וקתני מתניסין) פטור: **ואי כר' נחוניא צו הקנה**. דאית ליה נמי לוקה ומשלם כר' מאיר מדקאמר) יום הכפורים כשבת יה"כ הוא דפטור מתשלומין ומשום כרת דאית ביה ומג"ש דאסון אסון אצל משום לאו ומלקות דאית ביה לא פטר ומתניסין נמי דאית ליה לוקה ומשלם דדיה הוא ומת ומשלם לית ליה אפי' בקנס: **קשיא אחותו הכי יצחק**. דאמר דבמסכת מכות (דף יז.) אין חייבי כריתות בכלל מלקות מ' ולית ליה האי דאלו הן הלוקין הבא על אחותו ומשום הכי חייבין בתשלומין: **קשיא ממורת**. דהכל מודים שהוא בזמלות וקתני [בג:] אית לה קנס: **הניחא אי סבר**. רבה כר' יוחנן [ג:] כשלא התרו צו דמשלם דחייבי מלקיות שוגגין ודבר אחר חייב: **איכו נמי**. מוקי למתני' בשלא התרו צו כר' יוחנן: **אלא אי סבר לה**. בזמנן ומלקות דאפי' לא התרו צו פטור מממון ופליג אדרבי יוחנן וכל שכן אדעולא דאמר [ג:] אפילו התרו צו משלם ממון ואינו לוקה: **הכי מפרך לה**. לא כר' יוחנן ולא כעולא ולא כריש לקיש: **על כרחך**. אי סבירא ליה בזמנן ומלקות דלוקה ואינו משלם כרבי יוחנן סבירא ליה כשוגגים דמשלם ממון ומוקי לה בשלא התרו צו: **לריש לקיש דאמר בפירוש ריבסה תורה כו'**. דחייבי מלקיות שוגגין פטורין מלשלם: **מאן הנה דפליג אדר' נחוניא**. ומחייב תשלומין בחייבי כריתות כגון ההיא דשזבעות ושהדליק גדיש ביה"כ חייבין בפרק שזבעת העדות (שזבעות ג:) ומתני' דהכא דקנסה בלחותו ונהי נמי דלית ליה אסון אסון למיפטריה משום כרת ליפטריה משום לאו בין התרו צו בין לא התרו צו דאין כרת בלא לאו חוץ מפסח ומילה דצשלמא ר' יוחנן מוקי לה אפילו כרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר דאמרי אין לוקה ומשלם והני בשלא התרו צו אלא לריש לקיש כמאן מוקי לה: **אי רבי מאיר**. דאמר לוקה ומשלם: **אי רבי יצחק**. דאמר לא שיך מלקות בחייבי כריתות וג"ש דאסון אסון לית ליה ובמאי ליפטר הילכך מתניסין דהכא על כרחך ר"מ היא ולא רבי יצחק משום דקשיא ממורת אצל ההיא דשזבעות בין כר"מ בין כרבי יצחק: **ערוס ושניוס**. לקמן מפרש להו: **קנס**. דאנוסה: **פיסוי**. דמפותה: **הממאנת**. צצעלה כגון יתומה קטנה שהשאתה אמה ומיאנה צצעלה: **אין לה קנס**. שאינה בחזקת בתולה הווא"ל וניסת: **איילונוים**. שאין לה סימני נערות לעולם ואינה יולדת. לשון איל זכר דוכרניתא דלא ילדה (לעיל דף יא:). **אין לה קנס**. לפי שאין קנס אלא לנערה חו שלא תביא שערות לעולם כל כ' שנה היא בחזקת קטנה ומשם ואילך בוגרת: **והיואלם משום שם רע**. קס"ד שלא מאל לה צעלה בתולים. ולקמן [ו:] פריך צת סקילה היא: עריות

ומשלם דדיה הוא ומת ומשלם לית ליה אפי' בקנס: **קשיא אחותו**. הכי נמי דמשום מלקות לא פטר ליה ליפטריה משום כרת: **ואי כרבי יצחק**. תוקמה דאמר במסכת מכות (דף יז.) אין חייבי כריתות בכלל מלקות מ' ולית ליה האי דאלו הן הלוקין הבא על אחותו ומשום הכי חייבין בתשלומין: **קשיא ממורת**. דהכל מודים שהוא בזמלות וקתני [בג:] אית לה קנס: **הניחא אי סבר**. רבה כר' יוחנן [ג:] כשלא התרו צו דמשלם דחייבי מלקיות שוגגין ודבר אחר חייב: **איכו נמי**. מוקי למתני' בשלא התרו צו כר' יוחנן: **אלא אי סבר לה**. בזמנן ומלקות דאפי' לא התרו צו פטור מממון ופליג אדרבי יוחנן וכל שכן אדעולא דאמר [ג:] אפילו התרו צו משלם ממון ואינו לוקה: **הכי מפרך לה**. לא כר' יוחנן ולא כעולא ולא כריש לקיש: **על כרחך**. אי סבירא ליה בזמנן ומלקות דלוקה ואינו משלם כרבי יוחנן סבירא ליה כשוגגים דמשלם ממון ומוקי לה בשלא התרו צו: **לריש לקיש דאמר בפירוש ריבסה תורה כו'**. דחייבי מלקיות שוגגין פטורין מלשלם: **מאן הנה דפליג אדר' נחוניא**. ומחייב תשלומין בחייבי כריתות כגון ההיא דשזבעות ושהדליק גדיש ביה"כ חייבין בפרק שזבעת העדות (שזבעות ג:) ומתני' דהכא דקנסה בלחותו ונהי נמי דלית ליה אסון אסון למיפטריה משום כרת ליפטריה משום לאו בין התרו צו בין לא התרו צו דאין כרת בלא לאו חוץ מפסח ומילה דצשלמא ר' יוחנן מוקי לה אפילו כרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר דאמרי אין לוקה ומשלם והני בשלא התרו צו אלא לריש לקיש כמאן מוקי לה: **אי רבי מאיר**. דאמר לוקה ומשלם: **אי רבי יצחק**. דאמר לא שיך מלקות בחייבי כריתות וג"ש דאסון אסון לית ליה ובמאי ליפטר הילכך מתניסין דהכא על כרחך ר"מ היא ולא רבי יצחק משום דקשיא ממורת אצל ההיא דשזבעות בין כר"מ בין כרבי יצחק: **ערוס ושניוס**. לקמן מפרש להו: **קנס**. דאנוסה: **פיסוי**. דמפותה: **הממאנת**. צצעלה כגון יתומה קטנה שהשאתה אמה ומיאנה צצעלה: **אין לה קנס**. שאינה בחזקת בתולה הווא"ל וניסת: **איילונוים**. שאין לה סימני נערות לעולם ואינה יולדת. לשון איל זכר דוכרניתא דלא ילדה (לעיל דף יא:). **אין לה קנס**. לפי שאין קנס אלא לנערה חו שלא תביא שערות לעולם כל כ' שנה היא בחזקת קטנה ומשם ואילך בוגרת: **והיואלם משום שם רע**. קס"ד שלא מאל לה צעלה בתולים. ולקמן [ו:] פריך צת סקילה היא: עריות

דנערה הא כל נערה מפותה אין לה קנס דמחלה אפי' נערה שאינה ממאנת ויש לומר דנקט אין לה פיתוי אגב דנקט באידך אצל

מסורת הש"ס

א) [לעיל ג: ד לקמן לה.],
ב) [לעיל לה: א] א) [לעיל לה: ב] ד) [שם.] ה) [לקמן לו: א.] ו) [לעיל ג: א.] ז) [לרב פפא לא שיך למיפך דהא לא פריך לנפשיה משום ידע דסבר כר' יוחנן דלא דריש ג"ש דרשע ודמכה וכו"מ קאת דקאמר הי מכה. ת"י.] ח) לפי ר"י דלעיל אחי שפיר דרשב"ל מוקי לה כר"מ אצל רבה כמאן מוקי לה אס קנס דחד ריבויא מוקי לחייבי לאין אחד ליבעה לשון אי כרפי' רשב"א לעיל (דף ג.) קשיא אחותו דאי טוקי חד קרא לחייבי כריתות א"כ חייבי מיתות נמי ולמה שהביא מהר"מ לעיל בתוס' אחי טפי שפיר אי ר' יצחק קשיא ממורת עשה אחד לחייבי כריתות הניחא אי סבר לה כר' יוחנן אלא אי סבר כרשב"ל דחייבי מלקות שוגגין פטורין א"כ אינטריך מרי ריבויי חד לחייבי עשה אחד לחייבי לאין והא דלא קאמר אי כרבנן קשיא אחותו משום דעיקר קשיא כבר הקשה לרבנן לעיל והא קי"ל דאין לוקה ומשלם ולכך לא חזר והקשה מ"י עה"א.

»

הגהות הב"ח

א) גב' תשלומין הוא (כל כרסא) תא"מ וי"ב ס"א הא לא קשיא: